

Podsumowanie **do Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”**

Na podstawie: art. 43 pkt 2 oraz art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.)

Przesłankami aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” były zmieniające się uwarunkowania rozwoju regionalnego zawarte m.in. w dokumentach szczebla krajowego, w tym w szczególności *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSR); Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK); Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK); Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* oraz zestawie strategii krajowych o charakterze sektorowym, stanowiących ramy polityki rozwoju Polski.

Proces aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” realizowany był również w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej, w tym dokumentem *Europa 2020* oraz w spójności z tworzonym na szczeblu województwa *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020*.

Celem procesu aktualizacji Strategii była także ponowna ocena zgodności polityki regionu ze światowymi trendami związanymi z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy, dyfuzją rozwoju poprzez ośrodki metropolitalne, podnoszeniem jakości życia przy uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zrównoważonego rozwoju. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w zdefiniowanych obszarach priorytetowych polityki rozwoju województwa, tj. w obszarze nowoczesnej gospodarki, szans rozwojowych mieszkańców, kształtowania przestrzeni regionu oraz relacji regionu z otoczeniem i partnerstw wewnątrzregionalnych.

Na podstawie nakreślonej wizji rozwoju wykraczającej poza horyzont czasowy Strategii, wyznaczono obszary priorytetowe, cele strategiczne i cele operacyjne, a następnie określono kierunki działań do roku 2020.

Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko oraz informacja o wynikach postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko są zgodne z wymogami art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.). Zakres ten został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Prognoza została sporządzona przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska we współpracy z Wydziałem Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, w ramach działalności statutowej Centrum, zgodnie z art. 12 i 12a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

W ramach Prognozy przeprowadzono ocenę wpływu celów Strategii oraz proponowanych kierunków działań na poszczególne komponenty środowiska. Ocena wskazuje na możliwe zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania, o różnym stopniu nasilenia i czasie trwania. Najwięcej pozytywnych skutków przyniesie realizacja celów C.1 *Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska*. Będą one odczuwalne dla wszystkich komponentów środowiska, jednak w największym stopniu dla wód powierzchniowych i podziemnych, różnorodności biologicznej oraz atmosfery i klimatu. Najwięcej pozytywnych efektów, wynikających z realizacji różnych działań będzie odczuwalnych dla zdrowia człowieka oraz dziedzictwa kulturowego. Najbardziej znaczące oddziaływania na te komponenty będą się wiązać z realizacją celów B.1. *Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa* i C.3. *Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni*.

Najwięcej negatywnych oddziaływań powodować będzie wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego oraz rozbudowa infrastruktury: transportowej, przesyłowej, turystycznej i rekreacyjnej, społeczeństwa informacyjnego oraz infrastruktury ułatwiającej lokowanie biznesu. Komponenty środowiska najbardziej narażone na skutki tych oddziaływań to krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby oraz wody powierzchniowe i podziemne.

Dla zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze i zdrowie człowieka, zaproponowano rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą. Wdrażanie wskazanych rozwiązań powinno mieć miejsce na etapie planowania, przygotowywania bądź realizacji konkretnych przedsięwzięć, a ich doprecyzowanie i uszczegółowienie – wynikać z odrębnych postępowań.

Prognoza zawiera rekomendacje, które znalazły swoje odzwierciedlenie w ostatecznej wersji Strategii, dzięki czemu w sposób pełniejszy uwzględnione zostały kwestie odnoszące się do problematyki środowiska i jego ochrony. Rekomendacje i zalecenia dotyczyły:

- Poszerzenia diagnozy strategicznej o charakterystykę stanu jakościowego wód,
- Uzupełnienia prognoz i trendów kształtujących procesy rozwoju regionu o wzrastający stopień zagrożenia wybranych grup roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych,
- Uzupełnienia głównych wyzwań rozwojowych subregionu zachodniego o problem poprawy jakości środowiska,
- Poszerzenia opisu wskazanego kierunku działań (A.4.1) o zapis gwarantujący uwzględnienie problematyki środowiskowej,
- Poszerzenia systemu monitorowania i ewaluacji realizacji dokumentu o wskaźniki związane ze zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska.

Zgodnie z ustaleniami prognozy Strategia nie wymaga poddania procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zapisy dokumentu mają charakter ogólny i nie wskazują konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, które ze względu na lokalizację, charakter czy wielkość mogłyby generować oddziaływania odczuwalne poza terytorium Polski.

Opinie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Projekt *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 57 i 58 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), został poddany zaopiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora

Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS). Wskazane organy pozytywnie zaopiniowały projekt dokumentu, a wnioski zgłoszone przez PWIS zostały uwzględnione w ostatecznej wersji Strategii.

Konsultacje społeczne- zgłoszone uwagi i wnioski

Zgodnie z art. 12 i art. 41 ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596), art. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) oraz art. 39 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.) projekt *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został skierowany przez Zarząd Województwa Śląskiego do konsultacji społecznych.

Konsultacje dokumentu trwały od 25 marca do 5 maja 2013 roku. Zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych projektu wraz z prognozą umieszczono na elektronicznej tablicy ogłoszeń oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego oraz na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (www.slaskie.pl), BIP, Regionalnego Centrum Analiz Strategicznych (www.rcas.slaskie.pl) oraz Regionalnej Platformie i Obserwatorium Innowacji (www.ris.slaskie.pl). Odpowiednie ogłoszenia prasowe opublikowano także w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym (*Gazeta Prawna*) i regionalnym na obszarze województwa śląskiego (*Gazeta Wyborcza*).

Do udziału w konsultacjach społecznych zaproszono Radnych Sejmiku Województwa Śląskiego, członków Zespołu ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, jednostki samorządu terytorialnego województwa śląskiego, uczestników warsztatów, które odbyły się w czerwcu oraz we wrześniu 2012 roku, przedstawicieli instytucji nauki i kultury, jednostek naukowo-badawczych, podmiotów społeczno-gospodarczych oraz organizacji pozarządowych. Ponadto w ramach konsultacji społecznych skierowano pismo z prośbą o uwagi i rekomendacje do projektu Strategii oraz Prognozy oddziaływania na środowisko m.in. do Ministra Rozwoju Regionalnego, Wojewody, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Marszałków województw ościennych, Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Regionalnego Konserwatora Przyrody, Regionalnej Rady Ochrony Przyrody, Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (Gliwice, Kraków, Wrocław, Poznań Warszawa). Przez cały okres trwania konsultacji z dokumentami można było zapoznać się na stronie internetowej Urzędu, jak również osobiście w Wydziale Planowania Strategicznego i Przestrzennego.

Jednym z etapów konsultacji społecznych projektu Strategii była również konferencja pt.: „*Cele i kierunki rozwoju województwa śląskiego do roku 2020*”, która odbyła się 26 kwietnia 2013 roku w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach.

W wyniku konsultacji odpowiedziało ponad 64 podmiotów, zgłaszając do projektu Strategii 371 uwag.

Uwagi i wnioski dotyczyły m.in. następujących kwestii:

- rozszerzenia istniejącego zakresu diagnozy o dodatkowe dane i opisy,
- uzupełnienia potencjałów i wyzwań subregionów województwa polegające na uzupełnieniu istniejących zapisów lub dodaniu nowych czynników,
- uwypuklenia różnic pomiędzy wyznaczonymi przy opracowywaniu Strategii obszarami funkcjonalnymi województwa a obszarami funkcjonalnymi aglomeracji,

- doprecyzowania zapisów dwóch obszarów strategicznej interwencji, dotyczących obszarów wymagających rewitalizacji oraz obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
- uzupełnienia zapisów wyzwań polityki rozwoju województwa w zakresie ochrony zdrowia, migracji, gospodarki wodnej i przestrzennej, polityki promocyjnej i współpracy władz na rzecz wykreowania obszaru metropolitalnego,
- propozycji zmiany nazwy obszaru priorytetowego A. *Nowa gospodarka* na *Nowoczesna gospodarka*,
- propozycji zmian w istniejących kierunkach oraz dodania nowych,
- propozycji zmian w terytorialnym wymiarze interwencji celów operacyjnych,
- uzupełnienia listy wskaźników rezultatów,
- uzupełnienia wykazu planowanych do opracowania dokumentów strategicznych o strategię branżowe z zakresu efektywności energetycznej oraz rozwoju obszarów wiejskich,
- wyjaśnienia lub uproszczenia stosowanej w Strategii terminologii,
- uzupełnienia treści Strategii o informację nt. przebiegu prac nad dokumentem.

Wszystkie zgłoszone uwagi i wnioski zostały rozpatrzone i zgodnie z proponowanym, ogólnym sposobem odniesienia się do nich, zostały wykorzystane przy opracowaniu końcowego projektu dokumentu Strategii.

Monitoring

Skuteczne wdrażanie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego zapewnia system monitoringu i ewaluacji strategii, mający stanowić element krajowego systemu monitoringu realizowanego na podstawie zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Odpowiednio przeprowadzony monitoring w postaci analizy wskaźników ilościowych i jakościowych w odniesieniu do celów operacyjnych (wskaźniki rezultatu) i celów strategicznych (wskaźniki oddziaływania) umożliwi sprawne zarządzanie rozwojem regionu. Dzięki niemu wdrażanie Strategii będzie procesem ciągłym i dynamicznym.

Wyniki analizy wskaźnikowej w postaci raportu monitoringowego opracowywanego co dwa lata będą przekazywane Zespołowi ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii, a następnie Zarządowi Województwa Śląskiego. Tak opracowany dokument będzie stanowił podstawę do przeprowadzenia ewaluacji raz w kadencji Sejmiku Województwa Śląskiego, która będzie obejmowała ocenę spodziewanych efektów Strategii na tle zapisanych w niej wizji i celów, a w efekcie podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Wskazane w Strategii miary oddziaływania i rezultatu będą monitorowane w ujęciu regionalnymi i subregionalnym (w miarę dostępności danych). Wskazana lista wskaźników stanowi trzon badań i może być rozszerzana w procesie rozwoju systemu monitoringu województwa.

Punktem wyjścia dla procesu ewaluacji będzie ocena dokonywana na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie oraz system wskaźników określonych jako wartości bazowe zdefiniowane dla konkretnych obszarów priorytetowych. W maju 2013 r. została opracowana ocena ex-ante projektu Strategii, natomiast kolejnymi etapami ewaluacji będzie opracowanie oceny mid-term, a także ex-post (ocena po zakończeniu okresu, dla którego jest przewidziana Strategia). Stworzeniu kompleksowego systemu oceny będzie służyć połączenie wyników monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego z monitoringiem Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego poprzez wykorzystanie Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej do analizy zjawisk społeczno-gospodarczych w układzie przestrzennym.

W celu doskonalenia systemu monitoringu Zarząd Województwa będzie prowadził prace analityczne, badawcze, prognostyczne w zakresie głównych obszarów tematycznych zawartych w priorytetach Strategii. Równocześnie będą trwały dalsze prace związane z rozwojem instytucjonalnym systemu monitoringu, którego głównym elementem będzie Regionalne Centrum Analiz Strategicznych (RCAS), będące komórką działającą przy wydziale właściwym ds. strategii rozwoju